

*До разової спеціалізованої вченої ради
по захисту дисертації на здобуття ступеня доктора філософії у
Національному університеті «Одеська юридична академія»
65009, м. Одеса, вул. Фонтанська дорога, 23*

РЕЦЕНЗІЯ

доцента кафедри політичних теорій Національного університету «Одеська юридична академія», кандидата політичних наук, доцента Завгородньої Юлії Володимирівни на дисертацію Савон Катерини Володимирівни на тему: «Специфіка формування іміджу України в контексті процесу діджиталізації», поданої на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 052 «Політологія»

Актуальність обраної теми дисертаційного дослідження. Філософи, богослови та управлінці були зацікавлені у створенні сакральності влади. У ретроспективі можна прослідкувати, що поняття «імідж» у політології, у його сучасному розумінні, досліджувалося в рамках іміджу політики, а потім до держави. Особливо дане поняття – «імідж», або «бренд держави» стало актуальним з розвитком комунікаційних технологій. Медіатизація політики призвела до перенесення маркетингових напрацювань до політичних процесів. А цифровізація спростила сприйняття держави, наділяючи її функціями самопрезентації.

Зв'язок з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження Савон К.В. виконано відповідно до плану науково-дослідної роботи кафедри політичних теорій Національного університету «Одеська юридична академія»: «Людиноцентристський вимір політики в умовах цифрових трансформацій» і є частиною загальноуніверситетської наукової теми «Правове та соціальне життя України у людиноцентристському вимірі в цифрову еру» на 2021-2025 рр. (державний реєстраційний номер 0122U000266).

Наукова новизна одержаних результатів. Аналіз дисертаційної роботи дає змогу стверджувати, що одержані здобувачем результати дослідження характеризуються науковою новизною та відповідають визначеній меті і завданням

дослідження. Зокрема, дисертація Савон К.В. є першим в Україні комплексним дослідженням, яке присвячене сучасному іміджу України як частині процесу демократизації держави та її європейської інтеграції і євроатлантичному спрямуванню політики.

В дисертації Савон К.В. уперше проаналізовано імідж України в площині оцифрування державних процесів та визначено, що імідж держави виступає важливою складовою курсу України на діджиталізацію; відображено технопарки, місця, де розташовані науково-дослідні комплекси, що виступають в якості елементу та технології реалізації державного брендингу; досліджено специфіку регіонального аспекту іміджу частини південних територій України (Одеса, Миколаїв, Херсон) та порівняно довоєнний брендинг і новий статус цих міст України, якого вони набули під час повномасштабної агресії проти нашої держави з боку РФ. Показано, що зміни, які відбулись, чітко позиціонують південні регіони як невід'ємну частину цілісної української держави.

Авторкою обгрунтовано, розкриття змісту концепцій «м'якої», «жорсткої» та «розумної сили», що виступають у якості теоретичної бази розбудови іміджу країни; визначено співвідношення понять «імідж України» та «м'яка сила» як особливого та загального та як результату й методу досягнення; охарактеризовано традиційні та нетрадиційні засоби комунікації в контексті відображення запиту «Україна» в новинах, що демонструє розширення можливостей саме інноваційних технологій іміджування.

Показано, що шкала оцінювання відображення місця України в міжнародних рейтингах за останні роки зросла, що дозволяє з'ясувати головні причини й можливості покращення показників України.

В рамках проведеного дослідження авторкою уточнено співвідношення та взаємозв'язок дефініцій «національний брендинг» та «імідж держави» як процесу й результату, також запропонована модель використання Україною досвіду іміджування інших держав на основі впровадження політики «розумної сили», особливо розробок та досягнень європейських «цифрових держав».

Теоретичний і практичний інтерес являють також удосконалені автором

положення щодо комплексного залучення державну інформаційну політику, використання в освітньому процесі, наприклад у навчальних програмах як складових історії України, що впливає на рівень патріотизму, особливо серед молоді.

Представлені результати дисертаційного дослідження характеризуються достовірністю та обґрунтованістю. Достовірність досягнутих результатів підтверджується використанням значної кількості наукових джерел.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій.

Мета дисертації полягала в комплексному дослідженні іміджу України та його цифрових складових. Абсолютна більшість сформульованих висновків та наукових результатів дисертації Савон К.В. є обґрунтованими, оскільки обумовлені використанням сучасної методології пізнання.

Основні положення дисертації були опрацьовані із залученням значного масиву спеціальної наукової літератури авторства вітчизняних та зарубіжних учених.

Рівень виконання поставленого наукового завдання, оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності. Зміст дисертаційної роботи свідчить про те, що його авторка Савон К.В. ґрунтовно опрацювала значний обсяг наукових джерел. Логічність і послідовність виконаного дослідження забезпечувалися чітко визначеною метою дослідження, його об'єктом та предметом. Назва дослідження відповідає обраній спеціальності та суті вирішеної наукової проблеми. Оформлення роботи відповідає встановленим вимогам МОН України.

Методологічну основу представленого дослідження складає сукупність методів, які застосовуються в сучасній політичній науці, а також при аналізі державного іміджу для отримання ідеальної моделі, притаманної Україні. З урахуванням особливостей цілей, завдань, об'єкта, предмета дисертаційного дослідження, для більш повного розкриття змісту його теми авторкою використовувалися відповідні як загальнонаукові, так і спеціальні методи наукового пізнання.

Оцінка змісту дисертації. Представлена дисертаційна робота являє собою самостійне завершене наукове дослідження актуальної теми як для наукової спільноти, так і для спеціалістів-практиків.

Отримані результати дослідження обґрунтовані послідовним вивченням різних аспектів проблематики демократизації політичних інститутів України в контексті зовнішньополітичного вибору. Структура дисертації уявляється логічною.

У першому розділі автор досліджує теоретико-методологічний аспект іміджу держави, зокрема авторкою розкрито понятійно-категоріальний апарат іміджу держави, визначено співставлення понять таких як: «бренд», «імідж», «образ» та «репутація» держави.

В другому розділі дисертанткою проведено аналіз сприйняття України у сучасному світі, а саме: досліджено уяву про Україну в традиційних та інноваційних засобах комунікації, визначено місце України в міжнародних рейтингах.

Третій розділ авторка присвятила впровадженню закордонного досвіду іміджмейкінгу держави, де актуалізовано увагу досвіду держав, які за допомогою розумної сили отримали позитивне сприйняття у світі, а також державам, котрі мають позитивний досвід цифрових процесів у державі.

В четвертому розділі дисертантка зосередилась на національному іміджі України в умовах суспільно-політичних зрушень, що створило умови для дослідження історичних аспектів формування іміджевої політики України, окрім того актуалізовано питання щодо іміджу України на шляху до електронної держави та регіональних аспектів іміджу в Україні.

У висновках дисертаційного дослідження містяться результати, отримані авторкою за підсумками проведеної нею наукової роботи. Досягнуті у роботі висновки представляються в достатній мірі аргументованими та такими, що відповідають положенням наукової новизни.

Достовірність проведеної наукової роботи підтверджується серед іншого й значною кількістю використаної літератури. Список використаних джерел налічує

231 найменування. Серед використаної літератури є праці вітчизняних та зарубіжних науковців.

Таким чином, аналіз змісту дисертації надає підстави стверджувати, що всі сформульовані автором елементи наукової новизни, отримані по результатах даного дослідження, є доведеними та такими, що несуть у собі низку концептуальних висновків і рекомендацій, що мають теоретичне та практичне значення.

Практичне значення дослідження. Наукові результати дисертаційного дослідження Савон К.В. мають теоретико-прикладний характер та можуть бути використані: в практичній діяльності органами публічної влади, політичними акторами, представниками мас-медіа та громадянського суспільства задля розробки та подальшого впровадження власного іміджу у процесі виборчої гонки та політичної діяльності у напрямку проголошеного вектору розвитку; в науково-дослідній сфері – для подальшого дослідження в системі «демократизація політичних інститутів – іміджевий аспект»; у педагогічній діяльності – при розробці курсів для вищих навчальних закладів, а також спецкурсів, які будуть присвячені проблемам національного брендингу, іміджу політичних лідерів України у національній свідомості.

Повнота викладу положень дисертації в роботах, опублікованих автором. Основні положення дисертації і результати дослідження викладено у 20 наукових працях, з яких: 9 статей (6 – статей у фахових наукових виданнях України, 3 у зарубіжних наукових виданнях, з яких 1 стаття індексована науковою базою WEB OF SCIENCE) та 11 тезах доповідей за матеріалами науково-практичних конференцій (міжнародних, всеукраїнських).

Отже, одержані дисертанткою результати оприлюднені у достатній кількості публікацій у фахових виданнях з політичних наук та збірниках тез доповідей учасників конференцій.

Дискусійні зауваження та запитання до дисертанта. Водночас з позитивною оцінкою роботи вважаю доцільним виділити окремі дискусійні питання, зауваження та побажання:

1. На с. 83 авторка зазначає, що однією із цифрових держав є Фінляндія. Так, акцентовано увагу на те, що «50 років тому Фінляндія почала активно впроваджувати ІКТ у свою політику та вчені пов'язують появу та розширення бездротового зв'язку саме з цією країною. За допомогою створення певних інститутів та вкладенням коштів у розробку технологічних та інноваційних проєктів Фінляндія стала економічно розвинутою, модерною державою, на прикладі якої розвиваються різні концепції у світі». Хотілось би почути думку авторки, щодо факторів, які стимулювали розвиток Фінляндії, як цифрової держави.

2. На с. 114 зазначено, що «важливою складовою іміджу держави є імідж представників державної влади. Для позитивного сприйняття над іміджем виконавчої, законодавчої та судової гілки влади повинні працювати спеціалісти у сфері брендингу для моніторингу та створення позитивного сприйняття відповідних інституцій. У Президента України відповідальна Адміністрація Президента України, в якій практики створюють сприятливий для отримання гарних рейтингів та позитивного сприйняття імідж». На мою думку, бажано було б деталізувати та запропонувати відповідальну особу/осіб за іміджем виконавчої, законодавчої та судової влади.

3. На с. 127 дисертації авторкою відзначено, що «окремим позитивними зрушеннями є досвід у кібервійні, так НАТО запросило Україну на найбільші кібернавчання в регіоні – Locked Shields. Наразі Україна увійшла до Об'єднаного центру з кібероборони НАТО (CCDCOE), бо має практичний досвід у кібератаках від РФ». Проте, авторкою не відзначено, яка роль іміджу України у сфері кіберзахисту та кібербезпеки в глобальному аспекті.

Побажання та дискусійні питання не є принциповими і жодним чином не зменшують позитивної оцінки роботи, її наукової цінності, актуальності та практичного значення.

Загальний висновок. Загальний аналіз роботи підтверджує самостійність і цілісність проведеного дослідження, його актуальність та науковий рівень, теоретичне і практичне значення. Наукові положення, висновки та рекомендації, зазначені в роботі, достатньо повно викладено в опублікованих авторкою наукових

працях.

Вважаю, що дисертація на тему: «Специфіка формування іміджу України в контексті процесу діджиталізації» за обсягом проведених досліджень та за науковою новизною і практичним значенням повною мірою відповідає вимогам, які висуваються дотакного рівня досліджень, вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261, пунктам 6, 7, 8 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а Савон Катерина Володимирівна заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» та спеціальністю 052 «Політологія».

Рецензент:

кандидат політичних наук, доцент,
доцент кафедри політичних теорій
Національного університету
«Одеська юридична академія»

Юлія ЗАВГОРОДНЯ

Підпис Юлії Завгородньої засвідчую

Вчений секретар
Національного університету
«Одеська юридична академія»
доктор юридичних наук, професор
Заслужений юрист України

Валентина ДУДЧЕНКО